

Nr 3.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i 8 kap. strafflagen, m. m.; given Stockholms
slott den 3 september 1939.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i 8 kap. strafflagen;
- 2) lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten; samt
- 3) lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

GUSTAF.

K. G. Westman.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändring i 8 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas, att 8 kap. 21 a § strafflagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma kapitel skall efter nämnda paragraf upptagas en ny paragraf, betecknad 21 b §, av den lydelse nedan sägs:

8 KAP.

21 a §.

Den, som i syfte att gå främmande makt tillhanda anskaffar eller låter anskaffa uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar eller folkförsörjning eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter, straffes, där han bort inse faran, högst med straffarbete i två år, såframt ej gärningen förut i detta kapitel är belagd med svårare straff. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må straffet höjas till straffarbete i högst fyra år.

21 b §.

Den, som åtager sig att gå främmande makt tillhanda genom förfarande, som i 18 eller 20 § angives, eller söker förmå annan därtill, straffes högst med straffarbete i två år, såframt ej gärningen förut i detta kapitel är belagd med svårare straff. I fråga om den, som åtager sig att gå främmande makt tillhanda genom förfarande, som i 21 a § avses, eller söker förmå annan därtill, vare lag samma, där han bort inse att fara, som omförmäles i sistnämnda §, kunnat uppkomma av förfarandet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

---

¹ Angående 8 kap. 21 a §, se SFS 1936:327.

Fö r s l a g
till
L a g
om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 127 § strafflagen för krigsmakten¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

Där någon för obehörig uppenbarar sådana handlingar, avbildningar eller andra föremål eller sådana sakförhållanden, vilkas uppenbarande för främmande makt kan skada rikets försvar och som han vet böra hemliga hållas, eller obehörigen sätter sig i besittning av hemlighet varom nu är sagt, eller, i syfte att gå främmande makt tillhanda, anskaffar eller låter anskaffa uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar eller folkförsörjning eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter, då skall vid straffets bestämmande efter allmän lag brottet anses vara begånget under försvärande omständigheter.

Vad i 1 mom. är stadgat gälle ock, om någon gör försök till brott, som där sägs, och försöket är i allmän lag med straff belagt; så ock där någon åtager sig att gå främmande makt tillhanda på sätt i denna § anges eller söker förmå annan därtill.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Fö r s l a g
till
L a g
om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid utredning rörande brott, som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen och varå kan följa straffarbete, må, i den ordning i denna lag sägs, förutom de tvångsmedel som eljest äro medgivna, nedan angivna tvångsmedel användas.

2 §.

Är anledning antaga, att till post- eller telegrafanstalt skall inkomma försändelse, som enligt 2 § lagen om vissa tvångsmedel i brottmål är av beskaffenhet att vara underkastad beslag, må förordnande meddelas, att försän-

---

¹ Senaste lydelse, se beträffande första stycket SFS 1936: 329 och beträffande andra stycket SFS 1916: 182.

delsen, när den inkommer, skall kvarhållas till dess frågan om beslag blivit avgjord. Sådant förordnande skall meddelas att gälla viss tid, högst en månad, från den dag då förordnandet delgavs anstaltens föreståndare. När försändelse på grund av förordnandet kvarhållits, skall föreståndaren utan dröjsmål göra anmälan hos den som meddelat förordnandet eller av denne utsedd befattningshavare; och skall därefter omedelbart prövning ske av frågan, om beslag skall äga rum.

3 §.

Finnes det vara av synnerlig vikt för utredningen, att åklagaren eller annan befattningshavare, som leder undersökningen rörande det brott varom fråga är, erhåller del av samtal till och från telefonapparat, som innehaves av den misstänkte eller eljest kan antagas komma att begagnas av honom, må förordnande meddelas om att samtalen skola få avhöras. Förordnande må jämväl avse rätt att från telefonanstalt erhålla uppgift å telefonsamtal, utväxlade eller beställda mellan apparat, som kan antagas hava begagnats eller komma att begagnas av den misstänkte, och annan apparat. Förordnande som här sägs skall meddelas att gälla viss tid, högst en vecka, från den dag då förordnandet delgavs telefonanstaltens föreståndare.

Uppteckning av telefonsamtal må granskas allenast av åklagaren eller annan undersökningsledare, som ovan i denna paragraf sägs, ävensom av domstol i mål, som där handlägges; dock må jämväl sakkunnig eller annan, som anlitas för utredningen angående brottet eller eljest därvid höres, efter anvisningar av myndighet som nyss sagts granska uppteckningen.

4 §.

Förordnande enligt denna lag må meddelas av Konungens befallningshavande, landsfogde eller polismästare samt i Stockholm därjämte av förste stadsfiskalen eller den polisintendent, som är chef för kriminalavdelningen. Samma rätt have ock, såvitt angår förordnande jämlikt 2 §, domstol i mål, som där handlägges.

Konungen äger uppdraga åt annan med befattningshavare som i första stycket sägs jämställd befattningshavare att meddela förordnande enligt denna lag samt att vid utredning som avses i 1 § utöva befogenhet varom förmäles i lagen om vissa tvångsmedel i brottmål.

Har annan myndighet än domstol meddelat förordnande enligt denna lag, skall den som meddelat förordnandet därom omedelbart underrätta justitiekanslern. Finner justitiekanslern, att den åtgärd förordnandet avser icke bör äga rum, må han upphäva förordnandet.

5 §.

Konungen meddelar de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1941.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1939.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen fråga om *ändrad lagstiftning rörande spioneri m. m.* samt anför därvid:

»Huvudstadgandena rörande spioneribrotten äro upptagna i 8 kap. strafflagen, vilket behandlar förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott. Tidigare bestraffades spioneri allenast i den mån det kunde hänföras till militärt (9 §) eller diplomatiskt (17 §) landsförräderi. Då dessa bestämmelser funnos erbjuda ett synnerligen ofullständigt skydd mot spioneri, infördes genom lag den 9 maj 1913 i förevarande kapitel vissa ytterligare mot spioneri riktade straffbestämmelser. Sålunda stadgas numera straff för uppenbarande (18 §) eller utforskande (20 §) av militära hemligheter eller försök till dylika brott (19 och 21 §§). I en särskild lag samma dag innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar stadgas vidare straff för åtgärder, vilka innebära fara för sådana hemligheters uppenbarande. Såsom åtgärder av sådant slag hava i lagen angivits, bland andra, att någon genom att lämna oriktiga uppgifter om sina personliga förhållanden eller eljest svikligen bereder sig tillträde till vissa försvarsanläggningar m. m. eller att någon utan tillstånd avbildar eller beskriver viss försvarsanläggning eller företager viss sjömätning eller lodning. 1913 års lagstiftning, till vilken bestämmelserna i 127 § strafflagen för krigsmakten och § 3 10 mom. tryckfrihetsförordningen ansluta sig, avser att skydda rent militära hemligheter.

Då även vissa uppgifter av icke hemlig natur, om de systematiskt insamlas åt främmande makt, kunna vara till skada för rikets försvar, tillades i 8 kap. strafflagen genom lag den 26 juni 1936 en bestämmelse (21 a §) om straff för svensk man, som i syfte att gå främmande makt tillhanda insamlar eller låter insamla uppgifter angående rikets krigsmakt eller angående andra förhållanden, vilkas meddelande till främmande makt kan skada ri-

kets försvar, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana insamlade uppgifter.

Beträffande *utländsk* lagstiftning å förevarande område må i detta sammanhang nämnas, att enligt § 90 *norska* strafflagen straffes den som rättstridigt medverkar till att något uppenbaras, som bör hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet i förhållande till främmande makt, med hæfte eller fängsel i högst tre år. Har hemligheten blivit förrådd till främmande makt eller har synnerlig fara vållats genom förfarandet, är straffet lägst ett och högst tio år. I lagrummet hava därjämte upptagits vissa straffflindrings- och straffskärpningsgrunder. I § 91 stadgas, bland annat, att, om någon rättsstridigt sätter sig i besittning av hemlighet, som avses i § 90, i avsikt att uppenbara hemligheten eller medverkar till sådant brott, är straffet hæfte eller fängsel i högst två år och i högst sex år, om avsikten var att förråda hemligheten till främmande makt eller om förrådan det kunnat medföra synnerlig skada. Slutligen straffes enligt § 94 den som avtalar med en eller flera personer att begå, bland annat, sådant brott som avses i § 90, med hæfte eller fängsel i högst tio år; straffet får dock icke överstiga två tredjedelar av det straff som kunnat följa å det planlagda brottet. Enligt § 94 straffas även den som i avsikt att begå, bland annat, det i § 90 angivna spioneribrottet, inlåter sig med främmande makt. Slutligen kan nämnas att i en lag den 24 juni 1915 om försvarshemligheter upptagits i huvudsak samma straffbestämmelser som i den i det föregående omnämnda svenska lagen av den 9 maj 1913 i samma ämne. Den norska lagen torde emellertid få anses hava en något större räckvidd i fråga om de intressen som äro föremål för lagens straffskydd. Sålunda straffas t. ex. den som medverkar vid undersökningar, som han vet eller bör förstå har spioneri för främmande makts räkning till syfte, med böter eller med hæfte eller fängsel i högst ett år.

I flera länder har lagstiftningen mot spioneri varit föremål för revision i skärpande riktning under de senaste åren. Av särskilt intresse är i detta sammanhang vad som förekommit i Danmark. Enligt § 104 danska strafflagen var tidigare straffet böter, hæfte eller under särskilt försvårande omständigheter fängsel i högst sex månader för den som gör sig skyldig till visst närmare angivet militärt spioneri eller som överträder bestämmelser eller förbud, som enligt lag äro utfärdade till skydd för statens försvarsanstalter eller neutralitet. I § 105 stadgades, att den som företar något, varigenom utländskt militärt underrättelseväsen blir i stånd eller förhjälpes till att omedelbart eller medelbart verka inom danskt område, straffas med fängsel i högst två år eller under förmildrande omständigheter med hæfte. Slutligen stadgade § 106 straff i form av hæfte eller fängsel i högst tre år för den som medverkar till neutralitetskränkningar mot danska staten från främmande makts sida.

Innevarande år har danska riksdagen antagit ett av regeringen framlagt förslag till vissa ändringar i förenämnda lagrum. Dessa ändringar innebära följande. Straffet i § 104 har ändrats till böter, hæfte eller under för-

svårande omständigheter fängsel i högst tre år. I § 105 har ordet 'militärt' utgått, vilket sålunda innebär att även andra former av utländsk underrättelsetjänst än den militära å danskt område blir straffbelagd. Samtidigt har straffet för ifrågavarande brott skärpts till fängsel i högst sex år eller vid förmildrande omständigheter hæfte. Slutligen har straffet i § 106 bestämts till fängsel i högst åtta år. Lagändringarna, vilka träda i kraft den 1 juli 1939, hava uppenbarligen föranletts därav, att i Danmark nyligen upptäckts hemliga, icke-militära utländska underrättelseorganisationer.

En ny spionerilagstiftning har vidare tillkommit i *Frankrike* genom lag den 26 januari 1934 och förordning den 17 juni 1938. Den franska lagstiftningen skiljer sig från den svenska genom långt gående specificering. Förenämnda lag straffar den som till obehörig person överbringar, bland annat, planer, kartor, dokument eller hemliga militära, diplomatiska eller ekonomiska order rörande försvaret eller landets ekonomiska mobilisering. Ej sällan förekomma vissa bevispresumtioner. Sålunda skall enligt artikel 4 i 1938 års förordning den som trätt i förbindelse med en agent för utländsk makt, vars verksamhet kan vara av sådan art, att den kan skada nationalförsvaret, och icke därom underrättat militära eller civila myndigheter, förmodas hava gjort sig skyldig till spioneriförsök tills motsatsen bevisas.

I *Schweiz* bestraffas enligt en lag av den 21 juni 1935 för utländsk räkning bedriven underrättelsetjänst rörande vissa politiska, militära och kommersiella förhållanden. Straffbart är sålunda att på schweiziskt område till skada för schweiziska intressen bedriva eller organisera en verksamhet som avser att hålla främmande regering, myndighet, parti eller liknande organisation underkunnig om enskilda personers eller politiska sammanslutningars åtgöranden. Såsom straffbar militär underrättelsetjänst anses, att någon på schweiziskt område för utländsk räkning och till skada för Schweiz eller en främmande stat bedriver eller organiserar ett militärt underrättelseväsende. Den straffbara kommersiella underrättelsetjänsten angives omfatta dels det fall att någon utforskar en fabriktions- eller affärshemlighet i syfte att bringa denna till främmande regerings, myndighets, partis eller liknande organisations eller dess agents kännedom dels ock det fall att någon överbringar hemligheten till den främmande regeringens m. m. kännedom.

Vad angår förfarandet vid brottsundersökningar må nämnas, att enligt 1 § lagen den 12 maj 1933 (nr 182) om vissa tvångsmedel i brottmål beslag kan läggas å föremål, som skäligen kan antagas äga betydelse för utredning om brott eller vara genom brott någon avhänt eller på grund av brott förverkat. I 2 § stadgas, att om det finnes skäl att antaga, att brev, telegram eller annan försändelse, som finnes i post- eller telegrafverkets vård, härleder sig från den, som misstänkes för brott, varå efter lag kan följa straffarbete, eller är avsedd för honom, får försändelsen beslagtagas, därest den är av beskaffenhet att enligt 1 § vara underkastad beslag.

Befogenhet att besluta om användning av ifrågavarande tvångsmedel tillkommer länsstyrelse, landsfogde, landsfiskal och stadsfiskal ävensom polis-

mästare och polisintendent, som är chef för kriminalavdelning i stad. Samma rätt har därjämte domstol i mål som där handlägges.

Beträffande *utländsk* lagstiftning å detta område må följande nämnas.

I *Norge* kan enligt lag den 24 juni 1915 om kontroll av post- och telegraf-försändelser konungen eller den han förordnar utfärda bestämmelser om undersökning av brev eller telegram, när detta kan antagas erforderligt med hänsyn till rikets säkerhet. 'Utenfor krigstid' kan kontrollen icke sträckas längre än till att avse försändelser till och från personer, som misstänkas för förbrytelse mot lagen om försvarshemligheter, eller mot de kapitel i allmänna strafflagen som avse brott mot statens självständighet och säkerhet samt statsförfattningen och statsöverhuvudet. Vid sidan av straffprocesslagens bestämmelser om beslag har med stöd av denna lag i en kungl. resolution den 27 augusti 1915 post- och telegrafanstalter ålagts att, på begäran av polisämbetsman, bereda polistjänsteman eller militär myndighet tillfälle att undersöka post- och telegrafkorrespondens till och från personer som misstänkas för ovan angivna brott. Först om det efter företagen undersökning anses nödvändigt att beslagtaga försändelsen, träda de i straffprocesslagen givna bestämmelserna om beslag i tillämpning. Anses korrespondensen vara av betydelse för en eventuell brottmålssak utan att man — t. ex. med hänsyn till fortsatta undersökningar — finner det lämpligt att lägga korrespondensen under beslag, få bestyrkta avskrifter eller fotografiska kopior tagas av den.

Med stöd av § 750 i den *danska* rättegångslagen kan domstolsmyndighet ålägga postverket att innehålla och till domstolen utlämna brev och andra försändelser, adresserade till eller som kunna antagas vara avsedda för eller härröra från en för brott misstänkt person. Förutsättningar för dylikt beslut är att fråga är om brott, som är av beskaffenhet att skola beivras av statsadvokat, samt omständigheterna göra det troligt att brevet eller försändelsen bör tagas i beslag. I brådskande fall äger polisen ålägga postverkets personal att innehålla försändelser, varom här är fråga, i avbidan på domstolsmyndighets beslut, dock icke för längre tid än tre dagar. Vad här anförts beträffande postförsändelser gäller jämväl telegram. Enligt praxis anses med stöd av § 773 i samma lag domstolsmyndighet kunna medgiva polisen rätt att avhöra telefonsamtal för att därigenom få konstaterat, huruvida ytterligare personer äro inblandade i den brottmålssak som är under utredning. Därjämte har i instruktionen för de koncessionerade telefonbolagen intagits en bestämmelse, med stöd av vilken rikspolischefen, polisdirektören i Köpenhamn samt chefen för Köpenhamns kriminalpolis äga rätt att hos dessa bolags styrelser dels inhämta nödiga upplysningar och dels fordra att polisen beredes tillfälle att i erforderlig omfattning avlyssna telefonsamtal.

I en inom justitiedepartementet av byråchefen för lagärenden Ernst Leche upprättad *p r o m e m o r i a* har upptagits frågan om ändrad lagstiftning rörande spioneri samt om utvidgning av tvångsmedelslagen.

Beträffande *spioneribrotten* uttalades i promemorian, att nu rådande förhållanden syntes böra föranleda vissa ändringar i straffbestämmelserna i ämnet. Med utgångspunkt från den år 1936 genomförda lagstiftningen å förevarande område framhölls, att enligt den nuvarande lydelsen av 8 kap. 21 a § strafflagen lagrummet endast vore tillämpligt å svenska undersåtar. Beträffande utlännningar torde det vid lagrummets tillkomst hava ansetts tillräckligt med möjligheten till utvisning enligt nuvarande 37 § utlänningslagen. Emellertid syntes starka skäl numera kunna anföras för att utvidga lagrummet att avse även utlännings.

I promemorian anfördes vidare, att i ifrågavarande lagrum för närvarande endast vore fråga om uppgifter angående rikets krigsmakt eller angående andra förhållanden, vilkas meddelande till främmande makt kunde skada rikets försvar. Detta måste anses innebära att uppgifterna skulle röra förhållanden, som ägde ett mera direkt samband med försvarsväsendet. Med hänsyn till den totala karaktär, som utmärkte den nutida krigsföringen och som gjorde att denna på ett helt annat sätt än tidigare ingriper i civilbefolkningens liv, syntes det emellertid befogat att även insamlandet av uppgifter rörande vissa förhållanden inom näringslivet straffbelades. Såsom exempel i sistnämnda hänseende angåvos i promemorian uppgifter angående lager av förnödenheter av olika slag, angående industrianläggningars tillverkningsförmåga och tillverkningsresultat samt tillgång och behov av råvaror även angående skördeuppgifter av betydelse för bedömandet av näringsförhållandena inom landet. Under vissa utomordentliga förhållanden kunde det även vara angeläget att förhindra att uppgifter insamlades och överbragtes till obehörig rörande handelsfartyg och deras laster, avlastare och lastemottagare, avgångs- och destinationsorter, avgångs- och ankomsttider. Med hänsyn härtill föreslogs i promemorian, att den verksamhet, som i förevarande lagrum straffbelades, borde utvidgas att omfatta — förutom verksamhet som kunde skada rikets försvar — jämväl verksamhet som kunde skada rikets folkförsörjning.

Det framhölls därjämte i promemorian, att erfarenheten visat, att ett land kunde vara operationsområde för utländska spioneri- eller underrättelseorganisationer, vilkas verksamhet icke avsåge det land där organisationen arbetade utan ett annat land. Svensk lag innehölle för närvarande icke något mot dylik verksamhet riktat straffbud. Ur allmän ordningssynpunkt ävensom med hänsyn till förhållandet till främmande makter, med vilka Sverige upprätthölle vänskapliga förbindelser, torde en dylik verksamhet inom svenskt område anses icke önskvärd. Det syntes på grund härav vara förtjänt att övervägas att jämväl straffbelägga sådan verksamhet.

I promemorian uttalades vidare att, jämte det 21 a § underginge här ifrågasatta utvidgningar, torde med avseende å dess tillämpning böra uppställas den begränsningen att det skulle fordras — icke endast att den verksamhet varom här vore fråga skulle vara till skada för i lagrummet angivna intressen — utan även att den, som bedrivit verksamheten, bort inse att fara förelåg för att skada skulle kunna uppkomma.

Beträffande de i 21 a § stadgade straffsätserna ifrågasattes i promemorian vissa ändringar. Det föreslogs sålunda införandet av en enhetlig straffsats för normalfallet omfattande högst straffarbete i två år, samt att, där fråga vore om brott, begånget under synnerligen försvårande omständigheter, en utvidgning av straffsatsen att omfatta straffarbete i högst fyra år.

Slutligen anfördes i promemorian rörande ändringen i 8 kap. strafflagen:

Det kan även ifrågasättas, huruvida en verksamhet av förut omförmälda slag bör kunna hindras och bestraffas, även om några uppgifter ännu icke hunnit insamlas. Har en utländsk hemlig underrättelseorganisation kommit till stånd men icke bevisligen insamlat några uppgifter eller en utländsk agent, för att upprätta en sådan organisation, vidtalat här i riket bosatta personer men dessa ställt sig avvisande och planen blivit röjd, torde det knappast kunna anses för tidigt att inskrida med straff. Det synes därför befogat att stadga straff för den som åtager sig uppdrag att gå främmande makt tillhanda genom sådan spioneriverksamhet, som avses i 18 eller 20 § eller i 21 a § i detta lagrum här föreslagna lydelse, eller som söker förmå annan att åtaga sig dylikt uppdrag. Ifrågavarande straffbud torde lämpligen böra upptagas i en ny paragraf i 8 kap.

Undergår 8 kap. strafflagen här föreslagna ändringar, torde jämväl 127 § strafflagen för krigsmakten böra undergå vissa jämkningar för vinnande av överensstämmelse mellan dessa båda lagrum.

Vidkommande frågan om *utvidgning av tvångsmedelslagen* erinrades inledningsvis i promemorian om att i processlagberedningens den 29 november 1938 avgivna betänkande med förslag till ny rättegångsbalk i samband med regleringen av förfarandet vid brottsundersökning föreslagits, bland annat, att åklagar- och polismyndigheterna skulle i viss omfattning äga dels hindra vidarebefordran av post- och telegrafförsändelser till eller från misstänkt person och dels avhöra misstänkt persons telefonsamtal. Bestämmelser av sådant innehåll återfunnes i främmande moderna rättegångssystem och vore medel, som samhället funnit nödigt införa för att effektivt kunna bekämpa brottsligheten.

I fortsättningen framhölls i promemorian, att i gällande svensk rätt åklagar- och polismyndigheternas möjligheter att, såvitt anginge förenämnda trafikmedel, göra ingripanden i syfte att åstadkomma utredning eller förebygga brott vore ganska begränsade. Erfarenheten hade emellertid ådagalagt att — framför allt då det gällde spioneribrotten — lagbestämmelser i den riktning processlagberedningen föreslagit vore ur samhällets synpunkt erforderliga. På grund härav torde det böra övervägas att redan under nuvarande rättegångsordning komplettera bestämmelserna å förevarande område i angivna hänseenden.

Beträffande 2 § tvångsmedelslagen — vilket lagrum reglerar rätten att taga i beslag brev, telegram eller annan försändelse, som finnes i post- eller telegrafverkets vård — uttalades i promemorian, att detta lagrum tolkades så att fråga skulle vara om en individualiserad försändelse. Lagrummets tillämpning försvårades därav att någon skyldighet icke föreläge för vederbö-

rande post- eller telegrajtjänsteman att underrätta åklagar- eller polismyndigheten, när en försändelse till eller från den misstänkte inkomme till post- eller telegrafstationen. Detta kunde hava till följd att försändelsen utlämnades innan prövning av frågan om beslag kunde ske. Ett eventuellt bevismateriel ginge sålunda åklagaren eller polisen ur händerna.

För att befogenheten att beslagtaga post- och telegrafförsändelser skulle bliva mera effektiv borde följaktligen möjlighet skapas att under viss kortare tid å post- eller telegrafanstalt kunna kvarhålla försändelser, som inkomme dit, så att åklagar- eller polismyndigheten sattes i tillfälle att pröva, om beslag borde ske. Ett stadgande av sådant innehåll syntes böra upptagas i tvångsmedelslagen. Att i lagrummet särskilt angiva, att fråga ej behövde vara om individualiserad försändelse, ansågs i promemorian icke erforderligt. Ett förordnande om kvarhållande skulle sålunda kunna avse försändelser öfverhuvud taget till eller från den misstänkte.

I detta sammanhang föreslogs även upptagande i tvångsmedelslagen av bestämmelser om befogenhet för åklagar- och polismyndigheterna att under vissa betingelser få avhöra misstänkt persons telefonsamtal.

I fråga om utformningen av här ifrågasatta stadganden anfördes därefter i promemorian:

Givetvis bör hänsyn tagas till att allmänheten har berättigade anspråk på att de ingripanden varom fråga är icke komma till användning i andra fall än då ingripandet är ur samhällets synpunkt starkt motiverat. Vidare böra ingripandena icke givas större omfattning än som i det särskilda fallet är oundgängligen påkallad. Då de befogenheter, som i berörda hänseenden skulle tillkomma åklagar- och polismyndigheterna, sålunda böra handhavas med största varsamhet, torde beslutanderätten med avseende å ifrågavarande ingripanden allenast böra tillkomma — förutom länsstyrelse och polismästare — vederbörande lokala överåklagare, d. v. s. i Stockholm förste stadsfiskalen och å annan ort landsfogden.

Vidare torde förordnande om kvarhållande av post- och telegrafförsändelse böra gälla viss tid, högst en månad, från den dag då förordnandet delgavs föreståndaren å vederbörande post- eller telegrafanstalt. Har en försändelse på grund av dylikt förordnande kvarhållits, bör föreståndaren vara skyldig att utan dröjsmål göra anmälan hos den som begärt förordnandet eller av denne angiven åklagar- eller polismyndighet, varefter frågan om beslag av försändelsen omedelbart bör prövas.

Beträffande avhörandet av telefonsamtal synes tillstånd till dylikt avhörande endast få meddelas, då avhörandet finnes vara av synnerlig vikt för utredning rörande brott som kan förskylla straffarbete. Tillståndet torde böra gälla för tid icke överstigande en vecka från den dag då dei delgavs telefonanstaltens föreståndare. Processlagberedningen har i sitt betänkande anfört, att det av praktiska skäl ej kan ifrågasättas att åklagaren eller den som leder en undersökning alltid själv skall avhöra samtalen utan att i regel avhörandet måste ske genom polisman eller befattningshavare vid telefonanstalten. Sker uppteckning av telefonsamtalet bör uppteckningen, i enlighet med vad processlagberedningen föreslagit, endast få granskas av den åklagare eller undersökningsledare som handhar ärendet eller i förekommande fall av den domstol där saken är föremål för handläggning.

I anslutning till vad sålunda anförts hade utarbetats vid promemorian följande förslag till lagar om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen och av 127 § strafflagen för krigsmakten samt angående ändring i tvångsmedelslagen.

Över promemorian och lagförslagen hava, efter remiss, utlåtanden avgivits av överståthållarämbetet — efter hörande av t. f. kriminalpolisintendenten i Stockholm — vidare av länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län, chefen för försvarsstaben, generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, kommerskollegium och processlagberedningen.

De föreslagna ändringarna i 8 kap. strafflagen och 127 § strafflagen för krigsmakten hava tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga utlåtanden, däri denna fråga berörts. Mot förslaget till ändring i tvångsmedelslagen hava vissa erinringar gjorts av generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och processlagberedningen, under det att övriga myndigheter tillstyrkt förslaget i denna del eller icke haft något att invända däremot.

Beträffande *behovet* av den ifrågasatta lagstiftningen har t. f. kriminalpolisintendenten i Stockholm framhållit, att de erfarenheter Stockholms kriminalpolis haft rörande förekomsten av utländsk kunskaperverksamhet, utvisade såväl att dylik verksamhet i betydande omfattning torde förekomma här i riket som ock att den numera uppträdde i former, vilka icke kunde bliva föremål för bestraffning enligt hittills gällande straffbestämmelser. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som samrått med landsfogden i länet och polismästaren i Göteborg, har uttalat, att det vore påtagligt att behov föreläge att ändra såväl de nuvarande straffbestämmelserna mot spioneri som gällande lagstiftning om tvångsmedel i brottmål i de hänseenden, som i promemorian avsåges. Chefen för försvarsstaben har funnit, att såväl ur rent militär synpunkt som med hänsyn till rikets säkerhet över huvud taget föreläge ett stort behov av att medel skapades, vilka vore ägnade att på ett effektivt sätt hindra främmande agentverksamhet i riket. Förhållandena syntes giva vid handen, att en snar revidering i skärpande riktning av gällande lagstiftning på området vore starkt påkallad. Kommerskollegium har, ur synpunkten av de intressen kollegium närmast hade att företräda, icke haft något att erinra mot de remitterade lagförslagen men framhållit, att det vore av vikt, att de föreslagna bestämmelserna komme att tillämpas på sådant sätt, att de icke utgjorde hinder för lojalt utbyte av informationer rörande näringslivet.

Vad angår *ändringarna i tvångsmedelslagen* har processlagberedningen till en början lämnat en redogörelse för sitt förslag i nu angivna hänseenden. Enligt detta skall rätten äga på yrkande av undersökningsledare eller åklagare förordna att post- eller telegrafförsändelse skall, när den inkommer till post- eller telegrafanstalt, kvarhållas till dess frågan om försändelsens tagande i beslag blivit avgjord. Beträffande förutsättningarna för beslag av skriftligt meddelande innehåller förslaget, bland annat, att försändelse, som finnes i post- eller telegrafverkets vård, ej får tagas i beslag med mindre straffarbete kan följa å brottet. Om åklagares eller polismyn-

dighets rätt att taga del av telefonsamtal föreslås, bland annat, att förordnande härom skall meddelas av rätten. Sådant förordnande skall dock endast kunna meddelas, då fråga är om brott, varå icke kan följa lindrigare straff än straffarbete i två år.

Processlagberedningen har vidare erinrat om att beredningen i motiven till de nu anmärkta bestämmelserna framhållit å ena sidan nödvändigheten av att de ifrågavarande tvångsmedlen ställdes till myndigheternas förfogande för möjliggörande i trängande fall av en effektiv efterforskning men å andra sidan även angelägenheten av att dessa tvångsmedel brukades med största urskillning och varsamhet. Som garantier i sistnämnda hänseende hade beredningen förordat, att det uteslutande skulle tillkomma domstol att besluta om deras användning samt, vad anginge ingrepp i telefonhemligheten, att sådant endast borde få äga rum vid misstanke om synnerligen grovt brott.

De frågor, som i yttrandena berörts, hava i första hand varit dels spörsmålet vid vilka brottsundersökningar de föreslagna tvångsmedlen skulle få användas och dels frågan i vilka former detta skulle ske.

Rörande spörsmålet *vid vilka brottsundersökningar* de föreslagna tvångsmedlen skulle få användas har processlagberedningen anført, att därest lagstiftningen begränsades till de behov, som i nuvarande läge framträtt med särskild styrka och därför påkallade ett skyndsamt ingripande, ansåge sig beredningen ej böra ställa sig avvisande till en provisorisk reglering enligt de i promemorian angivna riktlinjerna. Vid en sådan reglering komme i främsta rummet i betraktande brott, som innefattade fara för eller eljest vore menliga för rikets säkerhet. Utöver de brott, som vore upptagna i 8 kap. strafflagen eller enligt förslaget skulle införas där, måste enligt processlagberedningens mening även uppmärksammas vissa allmänfarliga brott enligt 19 kap. strafflagen. I detta hänseende borde särskilt beaktas brott, som innefattade sabotage mot inrättningar för samhällsviktiga funktioner, såsom hamnar, farleder, järnvägar och andra transportmedel, kraftstationer och ledningar för elektrisk kraft, vattenlednings- och gasverk. Processlagberedningen förordade alltså, att ifrågavarande tvångsmedel begränsades till brott, som avsåges i sistnämnda båda kapitel. Som ytterligare villkor borde, såsom ock förordats i promemorian, fordras, att straffarbete kunde följa å brottet.

Generalpoststyrelsen har förordat en längre gående inskränkning beträffande användningen av ifrågavarande tvångsmedel samt anført:

En bestämmelse om innehållande av post- och telegrafförsändelser har ifrågasatts redan före tvångsmedelslagens tillkomst. I Kungl. Maj:ts proposition nr 196 till 1933 års riksdag framhöll vederbörande departementschef härom bl. a. följande.

Frågan om rätt att meddela förordnande om innehållande av post- eller telegrafförsändelse vore uppenbarligen av ömtålig natur. Ett sådant tvångsmedel, vilket i praktiken kunde innebära stoppande av alla post- och telegrafförsändelser till den misstänkte och understundom även till annan, måste naturligen användas med största urskillning och varsamhet. Ett misstag vid dess användande skulle kunna medföra oöverskådliga följder för den av

åtgärden drabbade. Det låge i sakens natur, att om syftet med åtgärden ej skulle förfelas, den därav drabbade icke borde underrättas om åtgärden; klagorätt över förordnandet kunde följaktligen ej ifrågakomma. Med hänsyn bl. a. till dessa förhållanden ansågos bestämmelser rörande detta ämne ej böra meddelas i sammanhang med införandet av tvångsmedelslagen.'

Då saken nu tagits upp i samband med frågan om skärpning och utvidgning av lagstiftningen mot spioneri, synes detta hava berott därpå, att man för upptäckande av sådana brott (spioneribrott), vilka äro riktade mot statens och samhällets trygghet och bestånd, velat säkerställa undersökningens effektivitet genom tillgång jämväl till postförsändelser. Det torde gälla i fråga om förbrytelser av flera slag, att postverket ofta anlitas åtminstone vid deras förberedande, och i fråga om spioneri eller eljest, där själva lämnandet av meddelanden är brottsligt, även vid utförandet. Förutsättningarna för att undersökning av postförsändelser till eller från för spioneri misstänkt person skall leda till positivt resultat synas också därför stora. Med avseende å den stora vikten av att spioneribrott upptäckas redan under förberedandet och därigenom så vitt möjligt förebyggas, måste det anses försvarligt att i sådant syfte anlita medel, som i allmänhet måste vara uteslutna eller åtminstone väcka stora betänkligheter. På grund härav och med avseende å de fullkomligt hänsynslösa syften och medel, som ligga i spioneriverksamhetens väsen, finner sig styrelsen icke böra göra någon erinran mot att särskilda bestämmelser utfärdas rörande behandlingen av post till eller från person, som skäligen misstänkes för spioneribrott eller delaktighet däri.

I fortsättningen har generalpoststyrelsen ytterligare framhållit vissa allmänna synpunkter, som postverket hade å denna lagstiftningsfråga, samt härom yttrat bland annat:

Vid avvägande av de intressen, som kollidera — å ena sidan brevhemlighetens helgd och å andra sidan angelägenheten av brotts upptäckande och bevismaterials frambringande i även förhållandevis enkla brottmål — finner styrelsen skälen för det förra intresset övertväga. Generalpoststyrelsen vill också framhålla, att ett beslut om kvarhållande av post enligt förslaget måste komma att innefatta jämväl de försändelser, vilka enligt 1 § tvångsmedelslagen äro undantagna från beslagsrätten. Uppenbarligen skulle den ifrågasatta befogenheten vidare medföra, att även post, som icke alls hade med brott att skaffa, försenades i sin befordran. Postverket har givetvis ett särskilt intresse att tillse, att åtgärder icke vidtagas, som kunna undergräva allmänhetens förtroende till verket. Med hänsyn härtill och till de allvarliga konsekvenser, som ett misstag beträffande rättens utövning skulle medföra för den därav drabbade, vill styrelsen uttala sina allvarliga betänkligheter mot införande av rätt för polismyndighet att i den omfattning, som i förslaget avses, förordna om innehållande av postförsändelser.

Telegrafstyrelsen har icke haft något att erinra mot att i fråga om för rikets säkerhet menliga brott alla tvångsmedel, vilka vore möjliga att genomföra för förekommande eller upptäckande av brott, skulle komma till tillämpning. Däremot ansåge styrelsen sig icke kunna tillstyrka ett utsträckande av lagens tillämpning till alla andra slag av brott, varå kunde följa straffarbete, med hänsyn till det allvarliga ingrepp i telegraf- och telefonhemligheten lagen innebure. Styrelsen har härom anfört, att den måste fästa den största vikt vid att allmänhetens förtroende till telegraf- och telefonhemligheten icke finge rubbas. Detta skulle emellertid säkerligen och med rätta bliva fallet, om allmänheten skulle kunna få den tanken, att tele-

gram utlämnades och telefonsamtal från en telefonapparat, vilken som helst, utan vidare avlyssnades endast på grund av ett mer eller mindre löst antagande, att telefonapparaten kunde komma att användas av en för brott misstänkt person.

Överståthållarämbetet har däremot framhållit, att ifrågavarande tvångsmedel kunde bliva behövliga även vid bekämpande av andra brott mot den allmänna säkerheten eller eljest mot allmänna intressen än spioneri. Särskilt kunde i händelse av krig och krigsfara ett sådant behov förväntas framträda i fråga om sabotage. Med hänsyn härtill ansåge sig överståthållarämbetet icke kunna förorda någon inskränkning i fråga om förevarande tvångsmedels tillämplighetsområde. De farhågor, som yppats för att tvångsmedlen, därest bestämmelserna därom avfattades i enlighet med förslaget, skulle komma till användning jämväl vid bekämpande av brott mot enskilda, syntes överståthållarämbetet sakna egentlig grund. Till stöd härför anfördes, att under de fjorton år, som den nuvarande underståthållaren varit chef för kriminalavdelningen i Stockholm, något behov att begagna tvångsmedlen vid bekämpande av sistnämnda slag av brott endast i sällsynta undantagsfall torde förelegat.

I fråga om *den närmare utformningen* av hithörande bestämmelser har generalpoststyrelsen beträffande kvarhållande av postförsändelser anført, att styrelsen befarade att det föreslagna stadgandets generella avfattning skulle medföra, att det på hemställan av de lägre polismyndigheterna skulle komma att anlitas i stor utsträckning. Även för brott misstänkta personer kunde hava stor skriftväxling, och detta förhållande syntes kunna i sådana fall, där utredningen i övrigt icke lämnat tillräckliga bevis, ofta föranleda till antagande, att beslagtagbar post skulle inkomma till postanstalt. Därest rätten till kvarhållande av post ansåges böra bibehållas i föreslagen omfattning, ville generalpoststyrelsen därför ifrågasätta, huruvida icke även denna befogenhet liksom rätten till beslag borde bindas vid att särskilda skäl förelåge till antagandet i fråga.

Beträffande tillvägagångssättet vid beslut om kvarhållande av postförsändelser har generalpoststyrelsen vidare yttrat:

Styrelsen förutsätter att vederbörande postanstalts föreståndare underrättas genom telegram eller skriftlig handling. Sker förordnandet per telefon, synes skriftlig bekräftelse böra omedelbart översändas till postanstalten. Det åligger härafter anstaltens föreståndare att underrätta vederbörande polismyndighet angående förekomsten av försändelser till den misstänkte. Till alla större postanstalter ankommer post flera gånger om dagen. Även i de fall, där behörig polismyndighet finnes på samma plats som postanstalten, torde som regel försening av försändelserna äga rum, då vederbörande polisfunktionär icke alltid torde omedelbart kunna inställa sig å postanstalten och granska försändelserna. Vid förseningar torde förfrågningar komma att ingå från såväl avsändare som adressat angående anledningen härtill. Beträffande värdeförsändelser, paket, postanvisnings- och postgiromedel är avsändaren därjämte berättigad till viss ersättning av postmedel för särskilda kostnader, som förorsakats genom försändelses eller medels försening under postbehandlingen. För att icke det syfte, som avsetts med kvarhållandet, skall

förfelas, synas upplysningar icke böra lämnas utan polismyndighets tillstånd. Men för sakens klarläggande i sinom tid måste, icke minst för ersättningsfrågans ordnande, postverket erhålla tydliga uppgifter från polismyndigheten, i vilken omfattning den förfogat över varje särskild postförsändelse.

Har försändelse utlämnats till polismyndighet, synes försändelsen icke böra få återlämnas till postanstalt för vidarebefordran. Det torde böra ankomma på polismyndighet att i förekommande fall i ny försändelse med uppgift om anledningen eller på annat sätt tillställa adressaten försändelsen.

Överståthållarämbetet har i denna del anfört:

Det säger sig själv, att det med kontrollen avsedda syftet icke kan vinnas, såvida kontrollåtgärderna ej hållas hemliga för den, som är föremål därför. Sedan innehållet i en beslagtagna försändelse granskats, torde därför bliva nödvändigt, att denna på vanligt sätt genom post- eller telegrafmyndigheten tillställas adressaten. Därest någon annan ordning för försändelses vidarebefordran skulle tillämpas, lär nämligen lätt kunna hända, att det pågående kontrollförfarandet kommer till den misstänktes kännedom.

Rörande avhörandet av telefonsamtal har *telegrafstyrelsen* berört vissa tekniska spörsmål, som ägde samband därmed, samt framhållit, bland annat, att sådant avhörande vore genomförbart å telefonstationer med manuell betjäning utan vidtagande av större tekniska anordningar men att vid automatiska telefonstationer — särskilt de mindre — vidtagandet av speciella anordningar vore erforderliga.

Processlagberedningen har angående sistnämnda tvångsmedel anfört:

Det torde icke kunna undvikas, att i ett flertal fall samtal avlyssnas, som icke äro av något värde för utredningen. Finnes vid beslag å post- eller telegrafförsändelse meddelandet ej vara av betydelse för utredningen, skall beslaget omedelbart hävas och försändelsen vidarebefordras till adressaten. Uppteckningen av avlyssnade telefonsamtal kvarblir däremot hos åklagare och polismyndigheter. För att minska faran av att dylika uppteckningar komma till obehörigas kännedom, har beredningen föreslagit att, i den mån uppteckningen innehåller något, som ej är av betydelse för utredningen, den omedelbart efter granskningen skall förstöras. En motsvarande föreskrift bör enligt beredningens åsikt upptagas i nu föreliggande förslag.

I fråga om befogenheten att besluta om ifrågavarande tvångsmedel har *processlagberedningen*, såsom förut framhållits, erinrat om att enligt dess förslag till ny rättegångsbalk denna befogenhet skulle tillkomma domstolsmyndighet. *Processlagberedningen* har vidare anfört bland annat:

Det vid promemorian fogade lagförslaget har uppenbarligen utarbetats med tanke på det nuvarande krisläget och den fara för viktiga samhällsintressen, som i samband därmed uppkommit. Att ur denna synpunkt vissa åtgärder av undantagskaraktär kunna anses påkallade, torde icke kunna bestridas. Däremot torde lagförslaget icke vara avsett och ej heller ägnat att läggas till grund för en allmän och mera slutgiltig reglering av ifrågavarande tvångsmedel. Beträffande denna fråga är beredningen alltjämt av den uppfattningen, att vid en sådan reglering befogenheten att förordna om dessa tvångsmedels användning bör tillkomma allenast domstol. Detta är påkallat med hänsyn såväl till vikten av de intressen, varom här är fråga, som ock till ingreppets karaktär. I sistnämnda hänseende må särskilt framhål-

las att den, mot vilken ingreppet riktas, icke kan beredas tillfälle att vid förhandling bevaka sin rätt. Med hänsyn härtill är det ur rättssäkerhetens synpunkt desto angelägnare, att prövningen huruvida de i lagen uppställda förutsättningarna för användningen i ett givet fall äro för handen överlämnas åt rätten; för åklagare och polismyndigheter kommer av lätt insedda skäl undersökningens effektivitet i främsta rummet. Härtill kommer att den kontroll, som ligger i offentligheten, i dessa fall är utesluten; handläggningen av dessa ärenden måste, för att syftet med ingreppet skall vinnas, vara av hemlig natur. Att frågan hänskjutes till rätten är ock ägnat att medföra större återhållsamhet vid tvångsmedlens användning och minska den känsla av otrygghet, som hos allmänheten lätt framkallas av farhågan att meddelanden, som äro av rent privat natur, komma till obehörigas kännedom.

Ur nu antydda synpunkter hade varit önskvärt att, såsom beredningen föreslagit, handhavandet av ifrågavarande tvångsmedel kunnat överlämnas åt rätten eller domaren. Att så ej skett torde äga sin förklaring däri, att denna utväg med nuvarande rättegångsordning erbjuder vissa svårigheter. Därest den nu ifrågasatta lagstiftningen begränsas till de behov, som i nuvarande läge framträtt med särskild styrka och därför påkalla ett skyndsamt ingripande, anser sig beredningen dock ej böra ställa sig avvisande till en provisorisk reglering enligt de i promemorian angivna riktlinjerna.

För vinnande av nödig kontroll över de nya tvångsmedlens användning har processlagberedningen emellertid föreslagit att i de fall, då förordnande därom meddelades, anmälan omedelbart skulle göras hos justitiekanslern såsom högste åklagare. Denne skulle därigenom erhålla möjlighet att ingripa, då de i lag uppställda villkoren för tvångsmedlens användning icke förelåge.

Överståthållarämbetet har förordnat, att i Stockholm även den polisintendent, som vore chef för kriminalavdelningen skulle hava befogenhet att besluta om tvångsmedlens användning. Till stöd härför har överståthållarämbetet åberopat vissa närmare angivna organisatoriska förhållanden inom åklagar- och polisväsendet i Stockholm.

Slutligen har processlagberedningen uttalat att, med hänsyn till såväl den ifrågasatta lagstiftningens undantagskaraktär som den av processlagberedningen förordade begränsningen till allenast vissa slag av brott, erforderliga bestämmelser borde meddelas ej i lagen om tvångsmedel utan i särskild lag.

Gällande lagstiftning mot spioneri torde icke till alla delar erbjuda det skydd för viktiga samhällsintressen som av förhållandena påkallas. Ej heller hava åklagar- och polismyndigheterna till sitt förfogande vissa i andra länder medgivna tvångsmedel, vilka äro nödvändiga för att dessa myndigheter skola kunna på ett effektivt sätt uppspåra och förhindra allmänfarliga brott. På grund härav torde frågan om en reglering av dessa förhållanden nu böra göras till föremål för överväganden.

I den i det föregående omnämnda promemorian hava föreslagits åtgärder, innebärande dels skärpning i vissa hänseenden av straffbestämmelserna mot

Departement-
chefen.

spioneri och dels införandet av stadganden om rätt att i utredningssyfte kvarhålla misstänkt persons post eller telegram eller att avhöra hans telefonsamtal. Mot att en reglering av dessa frågor sker hava i ärendet hörda myndigheter i princip icke haft något att erinra. I några yttranden hava dock invändningar framställts mot den föreslagna utformningen av bestämmelserna rörande det utvidgade tvångsmedelsförfarandet.

Med beaktande av vissa i yttrandena framförda invändningar, synas de bestämmelser, som upptagits i de remitterade lagförslagen, kunna läggas till grund för en lagstiftning i förvarande ämnen.

Vad angår förslaget till ändringar i 8 kap. strafflagen skulle därigenom straffbudet i 21 a § avse jämväl utlänning samt utvidgas att omfatta insamlandet för främmande makts räkning av uppgifter angående förhållanden, vilkas meddelande till sådan makt kan skada jämväl rikets folkförsörjning. Angående den närmare innebörden av sistnämnda stadgande torde få hänvisas till vad därom anförts i den remitterade promemorian.

Härjämte bör, såsom i promemorian förordats, en på svenskt område till förmån för annat land bedriven spioneriverksamhet mot ett tredje land straffbeläggas, i den mån därigenom Sveriges vänskapliga förbindelser med sistnämnda land kunna skadas.

Givetvis bör, på sätt kommerskollegium i sitt yttrande framhållit, lagrummet tillämpas så, att det icke lägger hinder i vägen för lojalt utbyte av informationer rörande näringslivet. I enlighet med vad i promemorian föreslagits torde ock, samtidigt som 21 a § undergår nyssnämnda utvidgningar, med avseende å dess tillämpning böra uppställas den begränsningen att det för straffbarhet även skall fordras att den, som bedrivit verksamheten, bort inse att fara förelåg för att skada skulle kunna uppkomma.

Vidare torde i överensstämmelse med förslaget straffsatserna i 21 a § böra ändras så, att en straffsats omfattande högst straffarbete i två år infördes för normalfallet och, där fråga är om brott begånget under synnerligen försvårande omständigheter, straffsatsen utvidgas att omfatta straffarbete i högst fyra år. Slutligen synes, på skäl som i promemorian anförts, i ett särskilt lagrum i 8 kap. böra stadgas straff för förberedelse till sådan spioneriverksamhet som avses i 18 eller 20 § eller i 21 a § i detta lagrums här föreslagna lydelse. Straffet för detta brott torde böra bestämmas till högst straffarbete i två år.

Göras i 8 kap. strafflagen här föreslagna ändringar, synes 127 § strafflagen för krigsmakten böra undergå därav betingad jämkning.

Förslaget om införande av rätt att kvarhålla misstänkt persons post- eller telegrafafförsändelser eller att avlyssna hans telefonsamtal åsyftar att giva de för rättsordningens upprätthållande verksamma organen medel att komma till rätta med brott, vid vilkas begående eller förberedande begagnandet av ifrågavarande trafikmedel ingår såsom ett led. Uppenbarligen bör vid en reglering av de föreslagna tvångsmedlen lagstiftningen respektera den laglydige medborgarens anspråk på att meddelanden, som för hans räkning befordras med anlitande av post- och telegrafverken, icke komma till obe-

hörigs kännedom. Å andra sidan få strävandena att skydda post-, telegraf- och telefonhemligheten icke verka därhän, att begåendet av lagstridiga handlingar underlättas eller deras upptäckande omöjliggöres tack vare detta skydd. Finner samhället att ifrågavarande skydd utnyttjas till skada för samhället, böra de personer som göra sig skyldiga till vissa brottsliga handlingar betagas rätten till sådant skydd för sina illegala intressen. Införandet av bestämmelser i sådan riktning torde icke kunna minska det förtroendet för trafikverken, som dessa sedan gammalt åtnjuta hos den laglydiga allmänheten.

I processlagberedningens förslag till ny rättegångsbalk hava också upptagits regler om rätt att kvarhålla misstänkt persons post- och telegrafförsändelser och att avlyssna hans telefonsamtal. Dessa tvångsmedels användning hava emellertid reglerats under andra organisatoriska förutsättningar än som gälla för den nuvarande straffprocessen.

Med en reglering i lag av ifrågavarande tvångsmedel torde emellertid ej böra anstå till dess frågan om processlagberedningens förslag till ny rättegångsbalk blir föremål för slutlig prövning. I ärendet hörda myndigheter hava varit ense därom att det vid utredningen rörande vissa svåra brott borde skapas möjlighet att på ett verkningsfullare sätt än vad för närvarande är möjligt utnyttja beslagsrätten i fråga om misstänkt persons brev och telegram samt att få del av misstänkt persons telefonsamtal. Till denna uppfattning kan jag ansluta mig.

Den ifrågasatta regleringen torde emellertid — bland annat med hänsyn till den förestående revisionen av straffprocessen — böra erhålla formen av en provisorisk lagstiftning i ämnet. Vid utformandet av denna bör noga tillses att möjligheter till missbruk av de ifrågasatta tvångsmedlen uteslutas.

Enligt min mening torde en reglering i lag av användningen av de tvångsmedel, varom här är fråga, tills vidare böra begränsas till utredningar rörande brott, som avses i 8 och 19 kap. strafflagen och varå kan följa straffarbete. I samband med förberedelserna till den stora rättegångsreformen kan det måhända bliva tillfälle att, därest det skulle visa sig föreligga behov av att utsträcka tvångsmedlens användning till undersökningar rörande andra grövre brott, låta frågan om lagstiftningens tillämpningsområde bliva föremål för förnyat övervägande.

Beträffande innehållet i övrigt av ifrågavarande lagbestämmelser må följande framhållas.

Är anledning antaga, att till post- eller telegrafanstalt skall inkomma försändelse, som enligt 2 § tvångsmedelslagen kan vara föremål för beslag, bör förordnande få meddelas, att försändelse, som inkommer, skall kvarhållas till dess frågan om beslag blivit avgjord. Ett dylikt förordnande bör vara tidsbegränsat och få gälla högst en månad från den dag då förordnandet delgavs post- eller telegrafanstaltens föreståndare. När en försändelse på grund av förordnandet kvarhållits, bör förståndaren utan dröjsmål göra anmälan hos den myndighet som meddelat förordnandet eller av denna myndighet utsedd befattningshavare vid åklagar- eller polisväsendet. Ome-

delbart efter det dylik anmälan inkommit bör prövning verkställas av frågan om beslag skall ske å försändelse som kvarhållits.

Generalpoststyrelsen har i sitt yttrande uttalat att, därest en försändelse utlämnats till polismyndighet, syntes försändelsen icke böra få återlämnas till postanstalten för vidarebefordran, utan borde det ankomma på polismyndigheten att i förekommande fall i ny försändelse med uppgift om anledningen eller på annat sätt tillställa adressaten försändelsen. Regleringen av denna detalj torde få anses tillhöra de tillämpningsföreskrifter, som påkallas av ifrågavarande lagstiftning och som tydligen böra givas sådant innehåll, att det med lagstiftningen avsedda syftet icke förfelas.

I fråga om rätten att avhöra telefonsamtal torde lämpligen följande regler böra upptagas i lag. Finnes det vara av synnerlig vikt för utredningen, att åklagaren eller den befattningshavare vid polisväsendet, som leder undersökningen rörande sådana brott enligt 8 eller 19 kapitlet strafflagen varom här är fråga, erhåller del av samtal till och från telefonapparat, som innehaves av den misstänkte eller eljest kan antagas komma att begagnas av honom, må förordnande meddelas om att samtalen skola få avhöras. Utöver denna bestämmelse, som upptogs i det remitterade utkastet, torde emellertid böra uttryckligen stadgas att förordnande skall kunna avse rätt för utredningsmyndigheten att erhålla uppgift från vederbörande telefonanstalt å de telefonapparater, med vilka förbindelse begärts eller erhållits till eller från telefonapparat, vilken innehaves av den misstänkte eller kan antagas komma att begagnas av denne. I nu angivna båda fall böra förordnandena äga begränsad giltighetstid, förslagsvis högst en vecka från den dag då förordnandet delgavs telefonanstaltens föreståndare. Såsom i promemorian föreslagits bör i de fall, då uppteckning av telefonsamtal sker, denna få läsas endast av vederbörande åklagare, undersökningsledare eller domstol. Men därjämte böra dessa myndigheter äga rätt att för tolkning av chiffermeddelanden eller för annat utredningsändamål låta sakkunnig eller annan person, som höres i ärendet, taga del av uppteckningen. Att på sätt processlagberedningen i sitt yttrande förordat, införa en bestämmelse av innehåll att, i den mån uppteckningen innehåller något som ej är av betydelse för utredningen, uppteckningen omedelbart skall förstöras efter genomläsningen synes i detta fall icke böra ske. Ett dylikt stadgande skulle nämligen i praktiken kunna medföra att utredningsmaterial förstöres, som är av betydelse. Anmärkas må sålunda, att bakom ett till synes oskyldigt uttalande kan dölja sig ett betydelsefullt chiffermeddelande, vilket kan upptäckas endast genom sammanställning med andra uttalanden.

Vad därefter angår frågan vilka myndigheter, som skola äga besluta om användningen av ifrågavarande tvångsmedel, föreligger enighet därom att kretsen av dylika myndigheter bör göras trängre än kretsen av de myndigheter som äga handhava övriga straffprocessuella tvångsmedel. Förordnande som här avses bör sålunda endast få meddelas av Konungens befallningshavande, landsfogde och polismästare samt — av organisatoriska skäl — i Stockholm jämväl av förste stadsfiskalen och, såsom överståthållar-

ämbetet i sitt yttrande begärt, den polisintendent som är chef för kriminalavdelningen. Rätten att meddela förordnande om kvarhållande av post- eller telegrafförsändelser bör också tillkomma domstol. I fråga om det andra här behandlade tvångsmedlet torde en dylik rätt sakna praktisk betydelse för domstols vidkommande.

I ändamål att förebygga missbruk av de föreslagna tvångsmedlen torde böra upptagas det av processlagberedningen framförda förslaget om skyldighet för myndighet, som beslutar om användning av sådant tvångsmedel, att därom omedelbart göra anmälan till justitiekanslern. Finner denne att den åtgärd beslutet avser icke bör äga rum, skall han äga upphäva beslutet. Från dylik anmälningsskyldighet bör naturligen domstol vara befriad.

Bestämmelserna om de nya tvångsmedlen torde med hänsyn till dess provisoriska natur icke böra upptagas i 1933 års tvångsmedelslag utan i en särskild lag. Denna synes böra äga giltighet allenast till den 31 mars 1940.

De föreslagna lagbestämmelserna föreslås skola träda i kraft dagen efter den då respektive lagar utkommit i Svensk författningssamling.

I enlighet med vad sålunda anförts hava inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) *lag om ändring i 8 kap. strafflagen;*
- 2) *lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten; samt*
- 3) *lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.»*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändring i 8 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas, att 8 kap. 21 a § strafflagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma kapitel skall efter nämnda paragraf upptagas en ny paragraf, betecknad 21 b §, av den lydelse nedan sägs:

8 KAP.

21 a §.

Den, som i syfte att gå främmande makt tillhanda insamlar eller låter insamla uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar eller folkförsörjning eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana insamlade uppgifter, straffes, där han bort inse faran, högst med straffarbete i två år, såframt ej gärningen förut i detta kapitel är belagd med svårare straff. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må straffet höjas till straffarbete i högst fyra år.

21 b §.

Den, som åtager sig uppdrag att gå främmande makt tillhanda genom förfarande, som i 18 eller 20 § angives, eller söker förmå annan att åtaga sig sådant uppdrag, straffes högst med straffarbete i två år, såframt ej gärningen förut i detta kapitel är belagd med svårare straff. I fråga om den, som åtager sig att gå främmande makt tillhanda genom verksamhet, som i 21 a § avses, eller söker förmå annan därtill, vare lag samma, där han bort inse att fara, som omförmäles i sistnämnda §, kunnat uppkomma av verksamheten.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

---

¹ Angående 8 kap. 21 a §, se SFS 1936: 327.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 127 § strafflagen för krigsmakten¹ skall erhålla följande ändrade lydelse:

Där någon för obehörig uppenbarar sådana handlingar, avbildningar eller andra föremål eller sådana sakförhållanden, vilkas uppenbarande för främmande makt kan skada rikets försvar och som han vet böra hemliga hållas, eller obehörigen sätter sig i besittning av hemlighet varom nu är sagt, eller, i syfte att gå främmande makt tillhanda, insamlar eller låter insamla uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar eller folkförsörjning eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana insamlade uppgifter, då skall vid straffets bestämmande efter allmän lag brottet anses vara begånget under försvärande omständigheter.

Vad i 1 mom. är stadgat gälle ock, om någon gör försök till brott, som där sägs, och försöket är i allmän lag med straff belagt; så ock där någon åtager sig uppdrag att gå främmande makt tillhanda på sätt i denna § angives eller söker förmå annan att åtaga sig dylikt uppdrag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

F ö r s l a g
till
L a g
om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid utredning rörande brott, som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen och varå kan följa straffarbete, må, i den ordning i denna lag sägs, förutom de tvångsmedel som eljest äro medgivna, nedan angivna tvångsmedel användas.

2 §.

Är anledning antaga, att till post- eller telegrafanstalt skall inkomma försändelse, som enligt 2 § lagen om vissa tvångsmedel i brottmål är av beskaf-

¹ Senaste lydelse, se beträffande första stycket SFS 1936: 329 och beträffande andra stycket SFS 1916: 182.

fenhet att vara underkastad beslag, må förordnande meddelas, att försändelsen, när den inkommer, skall kvarhållas till dess frågan om beslag blivit avgjord. Sådant förordnande skall meddelas att gälla viss tid, högst en månad, från den dag då förordnandet delgavs anstaltens föreståndare. När försändelse på grund av förordnandet kvarhållits, skall föreståndaren utan dröjsmål göra anmälan hos den som meddelat förordnandet eller av denna utsedd befattningshavare vid åklagar- eller polisväsendet; och skall därefter omedelbart prövning ske av frågan, om beslag skall äga rum.

3 §.

Finnes det vara av synnerlig vikt för utredningen, att åklagaren eller den befattningshavare vid polisväsendet, som leder undersökningen rörande det brott varom fråga är, erhåller del av samtal till och från telefonapparat, som innehaves av den misstänkte eller eljest kan antagas komma att begagnas av honom, må förordnande meddelas om att samtalen skola få avhöras. Förordnande må jämväl avse rätt att från telefonanstalt erhålla uppgift å de telefonapparater, med vilka förbindelse begärts eller erhållits till och från apparat, som innehaves av den misstänkte eller eljest kan antagas komma att begagnas av honom. Förordnande som här sägs skall meddelas att gälla viss tid, högst en vecka, från den dag då förordnandet delgavs telefonanstaltens föreståndare.

Sker uppteckning av telefonsamtal, må granskning av uppteckningen ske allenast av den åklagare eller den befattningshavare vid polisväsendet, som ovan i denna paragraf sägs, ävensom av domstol i mål, som där handläggas; dock må jämväl sakkunnig eller annan, som anlitas för utredningen angående brottet eller eljest därvid höres, efter anvisningar av myndighet som nyss sagts granska uppteckningen.

4 §.

Förordnande enligt denna lag må meddelas av Konungens befallningshavande, landsfogde och polismästare samt i Stockholm därjämte av förste stadsfiskalen och den polisintendent, som är chef för kriminalavdelningen. Samma rätt have ock, såvitt angår förordnande jämlikt 2 §, domstol i mål, som där handlägges.

Har annan myndighet än domstol meddelat förordnande enligt denna lag, skall den som meddelat förordnandet därom omedelbart underrätta justitiekanslern. Finner justitiekanslern, att den åtgärd förordnandet avser icke bör äga rum, må han upphäva förordnandet.

5 §.

Konungen meddelar de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 mars 1940.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 maj 1939.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 5 maj 1939 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 21 april 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om ändring i 8 kap. strafflagen;
- 2) lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten; samt
- 3) lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsrådet E. Leche.

Lagrådet yttrade:

Med hänsyn till det behov att skydda rikets intressen, som föranlett de remitterade förslagen, torde 21 a § i 8 kap. strafflagen hava blivit något för snävt avfattad. Lämpligen synes straffbudet böra gälla den, som i syfte att gå främmande makt till handa anskaffar eller låter anskaffa uppgifter, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt eller eljest kan lända riket till men, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter. Iakttages vad sålunda förordats, bör en motsvarande ändring företagas i förslaget till lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten, varjämte viss jämkning erfordras i den föreslagna 21 b § i 8 kap. strafflagen.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 augusti 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, ånyo den i statsrådsprotokollet för den 21 april 1939 berörda frågan om *ändrad lagstiftning rörande spioneri m. m.*

Föredraganden anför:

»Lagrådet har den 17 maj 1939 avgivit utlåtande över de den 21 april 1939 till lagrådet remitterade förslagen till lag om ändring i 8 kap. strafflagen, lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten samt lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

Enligt utlåtandet har lagrådet funnit 21 a § i 8 kap. i dess föreslagna lydelse hava blivit för snävt avfattad samt uttalat, att straffbudet borde gälla den, som i syfte att gå främmande makt till handa anskaffar eller låter anskaffa uppgifter, vilkas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt eller eljest kan lända riket till men, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter.

Den av lagrådet gjorda erinran torde närmast avse, att med det i förslaget, liksom i gällande lag, använda uttrycket 'insamla' lagrummets tillämpningsområde ej skulle få den omfattning som är önskvärd. Med beaktande av denna erinran torde nämnda uttryck böra ersättas med det av lagrådet föreslagna uttrycket 'anskaffa'. I övrigt synes däremot den i det remitterade förslaget valda formuleringen i huvudsak böra bibehållas, enär denna enligt mitt förmenande ger stadgandet ett mera bestämt innehåll och klarare än den av lagrådet förordade lydelsen anger dess innebörd.

De båda förstnämnda lagförslagen, avseende 8 kap. strafflagen samt 127 § strafflagen för krigsmakten, ha ändrats i enlighet med det nu sagda. I samband därmed ha även vidtagits vissa redaktionella jämkningar i förslaget till lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

I 4 § av sistnämnda lagförslag angivas de myndigheter vilka skola äga att förordna om användandet av de i förslaget avsedda tvångsmedlen. Beslutanderätten tillkommer enligt den föreslagna lagtexten huvudsakligen de högre polis- och åklagarmyndigheterna. Med hänsyn till utomordentliga förhållanden, då särskilda organ, jämställda med dessa myndigheter, kunna bli erforderliga för att jämte dem handhava de befogenheter som den här föreslagna lagstiftningen innehåller, synes lagstiftningen böra medgiva möjlighet för Kungl Maj:t att uppdraga beslutanderätten även åt dylika organ. Åt dessa bör även kunna uppdragas att vid utredning som avses i förevarande lag utöva de befogenheter i fråga om beslag och skingringsförbud samt hus- och kroppsrannsakan, som enligt lagen den 12 maj 1933 om vissa tvångsmedel i brottmål tillkomma de i 3 § sistnämnda lag omförmälda polis- och åklagarmyndigheterna.

I 4 § har därför införts ett andra stycke av nämnda innebörd. Denna ändring har föranlett ett par mindre jämkningar jämväl i 2 och 3 §§. Sålunda ha i 2 § sista punkten orden 'vid åklagar- eller polisväsendet' samt i 3 § första punkten orden 'vid polisväsendet' uteslutits.

Slutbestämmelserna i förslaget ha ändrats såtillvida, att lagens giltighetstid föreslagits utsträckt till den 31 mars 1941.

Innan proposition i ärendet beslutas, torde lagrådets utlåtande böra inhämtas över sist angivna ändringar i förslaget till tvångsmedelslag. Det omarbetade lagförslaget torde få såsom bilaga¹ fogas vid statsrådsprotokollet.»

Föredraganden hemställer härefter, att för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet lagrådets utlåtande måtte genom utdrag av detta protokoll inhämtas beträffande de av föredraganden sålunda ifrågasatta ändringarna i förslaget till lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Leif Belfrage.

---

¹ Denna bilaga, vilken fränsett mindre jämkningar av uteslutande redaktionell natur är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget i samma ämne, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 1 september 1939.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 29 augusti 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till ändringar i det av lagrådet tidigare granskade förslaget till *lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen*.

Ändringsförslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet revisionssekreteraren C. G. Hellquist.

Lagrådet, som utgick från att befogenhet som avses i 8 § lagen om vissa tvångsmedel i brottmål icke kommer att anförtros åt annan än befattningshavare i chefsställning, lämnade ändringsförslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 september 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman:

»Sedan lagrådet den 17 maj 1939 avgivit utlåtande över de den 21 april 1939 till lagrådet remitterade förslagen till lag om ändring i 8 kap. strafflagen, lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten samt lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen, har, såsom framgår av mitt anförande till statsrådsprotokollet för den 29 augusti 1939, i anledning av lagrådets utlåtande vidtagits vissa ändringar i lagförslagen.

Beträffande de av mig vid samma tillfälle angivna ändringarna i förslaget till lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen, vilka genom Kungl. Maj:ts beslut samma dag remitterats till lagrådet, har lagrådet i utlåtande den 1 september 1939 anført att lagrådet, som utginge från att befogenhet som avses i 8 § lagen om vissa tvångsmedel vid brottmål icke komme att anförtrös åt annan än befattningshavare i chefsställning, lämnade ändringsförslaget utan anmärkning.

Vad lagrådet sålunda framhållit i fråga om befogenhet enligt 8 § i 1933 års tvångsmedelslag att i visst fall förlänga tiden för beslag bör tydligen iakttagas i händelse Kungl. Maj:t finner anledning att åt annan myndighet än de ordinarie åklagar- och polismyndigheterna uppdraga rätt att meddela förordnande jämlikt den nu föreslagna särskilda tvångsmedelslagen.

Ett par jämkningar av redaktionell natur ha vidtagits i förslaget.»

Föredraganden hemställer att de ifrågavarande lagförslagen, nämligen förslag till

- 1) lag om ändring i 8 kap. strafflagen;
- 2) lag om ändrad lydelse av 127 § strafflagen för krigsmakten; samt
- 3) lag om särskilda tvångsmedel vid utredning rörande brott som avses i 8 eller 19 kap. strafflagen,

måtte, efter de av föredraganden berörda ändringarna, jämlikt § 87 rege-
ringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter bi-
trädde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till
riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till
detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.